

Marin Preda in familia prozatorilor de dupa cel de-al II - lea razboi mondial

Romancier si nuvelist, Marin Preda este unul dintre cei mai importanti prozatori contemporani.

Nuvelele din volumul *Intalnirea din pamanturi* anticipeaza, in majoritatea, lor romanul *Morometii*. Marin Preda nu e Moromete si nici nu-l creeaza pe acesta dupa chipul si asemanarea lui. Scriitorul este mai degraba acela care-si imita eroul. Nuvelele arata ca Moromete nu exista de la inceput, ca autorul il descopera treptat, ca si cum propriul personaj i s-ar releva cu incetul. Marin Preda devine, in raport cu opera lui, morometian, pe masura ce Moromete insusi devine, in raport cu lumea lui, morometian.

Nuvela *Intalnirea din Pamanturi* descrie o criza a virilitatii. Dugu o vede pe Drina, goala, scaldandu-se, si se bate pentru ea cu Achim. Disputa dintre cei doi parodiaza usor cavalerismul medieval. in *La Camp*, doi flacai dau de o fata dormind sub un tufan si o violeaza. in *Colina*, un baiat e surprins pe camp de o negura deasa si are vedenii. Toate sunt naratiuni obisnuite, care abia daca lasa sa se banuiasca placerea povestirii de mai tarziu. Violenta este aici expresia unei inocente, a unei puritati : Dugu, Drina, cei doi ciobani sunt niste candizi si, pe aceasta linie, rude de departe cu Moromete. in *Calul*, personajul se teme parca se recunoasca de la inceput ca-si va omori calul : el se simte oarecum vinovat fata de animal si se amageste ascunzandu-si scopul drumului sau matinal, amanand constiinta crimei. Este tipica in *Calul* miscarea inceata a naratiunii, parca indiferenta, meticuloasa, impiedicata. Patanghel din *O adunare linistita* este dintr-odata uimitor de asemanator cu Moromete. El este aici adevaratul povestitor, substituindu-se autorului. Patanghel pregateste meticulos efectele istorisirii. Amanarea, ocolurile tin de o anume placere a personajului de a-si crea si regiza spectacolele. Odata cu aparitia acestei nuvele, apare in opera lui Marin Preda spiritul socratic, pretuirea valorilor libertatii, incercarea de a sustrage de sub fatalitatea determinarilor elementare.

Marin Preda sfarseste prin a-si imita personajul, procedand ca el. Morometianismul profund al operei consta in acest transfer : autorul imprumuta de la eroul lui gesturi, cuvinte, un fel de a fi.

Desfasurarea apare in 1952 si este o replica dialectica, cu mult sub nivelul Morometilor, la tema timpului rabdator. Ilie Barbu pare un morometian de data recenta. in fond, nuvela e, sub raport tipologic, o varianta a romanului. Sub acelasi raport romanul o copleseste insa. Tipologic, ea e anulata de roman. Toate reactiile morometiene ale lui Ilie Barbu dintr-o anume faza a lui sunt retopite si "inghitite" de roman la un nivel artistic superior. Ilie Barbu este in literatura lui Marin Preda, primul erou activ.

Tema indraznelii va fi amplificata la proportii majore, sociale, in nuvela *Indrazneala*, unde multe pagini stau sub semnul Morometilor, adaugandu-se insa o incordare surda, plutind amenintatoare deasupra campului unde infruntarea dintre cei doi e descrisa magistral. Evolutia lui Anton Modan

merge spre indrazneala actiunii. Nuvela toata este o demonstratie a fortificarii eroului, a constiintei de sine.

Romanele si nuvelele lui Marin Preda, prin particularitatile psihologice ale personajelor, viziunea lor proprie asupra vietii, limbajul atat de caracteristic, reconstituie o lume puternic impregnata de elemente esentiale specificului nostru national. De aceea surprinde, poate, faptul ca autorul Morometilor se inspira, in nuvela Friguri, dintr-un alt mediu si dintr-un spatiu geografic diferit de al nostru. Autorul s-a inspirat din lupta de eliberare dusa de patriotii din Vietnam si nu urmareste aspecte exterioare, decorative, ci probleme umane profunde, cruciale, care apar in constiinta eroilor. Prin nobletea sufleteasca si omenia care-i caracterizeaza, eroii din nuvela Friguri se integreaza universului artistic al lui Marin Preda. Cunoscator al psihologiei oamenilor din popor, autorul a descoperit in imensa lor simplitate o nebanuita maretie, care n-are in ea nimic spectaculos. Subiectul propriu-zis al nuvelei il constituie, de fapt, relatarea vietii eroului in rastimpul in care el se straduieste sa-si indeplineasca misiunea. Poveste vietii lui Nang e aparent simpla. Fiu al unor tarani nevoiasi, el a avut "una din acele copilarii care trebuie uitate, fiindca altfel nu se poate suporta". Ramas orfan la o varsta frageda, ajunge de timpuriu in armata, devenind un luptator devotat pentru independenta nationala. Misiunea pe care trebuie sa o indeplineasca presupune abilitate si eforturi supraomenești. Obstacolele pe care trebuie sa le infrunte sunt nespuse de grele. Nang ramane o frumoasa figura de luptator patriot, un personaj de actiune care imbogateste galeria eroilor lui Marin Preda, in general mai inchisi in ei, mai framantati. Ca structura psihologica, el nu e din spita medievala a lui Moromete, ci mai sigur din aceea a lui Ilie Barbu si Anton Modan, dupa momentul regasirii constiintei propriiei demnitati umane, cand se "desfasoara" si se "incalzesc".

Romanul Risipitorii a aparut in 1962 si reprezinta pentru Marin Preda trecerea de la stilul epic indirect la stilul epic direct, acela care da posibilitatea autorului sa-si exprime ideile fara a mai recurge la limbajul personajelor. Prozatorul stie mai mult decat eroii sai si, intervenind in dialogul cartii, devine el insusi un personaj si anume personajul cel mai bine plasat pentru a judeca pe ceilalti si a da faptelor, la urma, o viziune unitara, coerenta. Risipitorii constituie, deci, in multe privinte, o carte de experiment si faptul ca Marin Preda a dat trei versiuni arata ca la dificultatile demersului s-au adaugat si o nemulțumire de ordin estetic fata de solutiile initiale. Asa cum se prezinta in forma definitiva, Risipitorii este romanul unei familii si, lucru nou la Marin Preda, romanul unui sentiment. El acopera o mare arie sociala si se intinde pe spatiul a doua generatii : parintii (Petre si Rodica Sterian, Toma Sterian) si copii (Constanta, Vale, Gabi, dr. Munteanu, Mimi Arvanitache). Materia romanului o constituie dramele copiilor si, analizandu-le, talentul lui Marin Preda isi regaseste forta lui reala.

Volumul al II-lea al Morometilor apare dupa mai bine de un deceniu de la aparitia celui dintai, in anul 1967. Actiunea lui este grupata in jurul anului 1950. Moromete dinainte, devenit punct de referinta literara, e mai viu, mai fascinant, de o mai inalta spiritualitate decat cel de acum, mohorat, fara stralucire, ca un general trecut in rezerva. Romanul nu este cu totul detasat de primul, dar e scris altfel, cu alta tehnica epica si la alta varsta spirituala. intre primul si al doilea volum, prozatorul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

a scris si altfel de literatura, a cunoscut alte forme epice, contactul lui cu proza occidentala nu a ramas fara consecinte pe plan epic. si in volumul al II-lea, Morometii ramane romanul lui Ilie Moromete, desi cartea vizeaza o relatie sociala mai intinsa si chiar o epoca in totalitatea ei. Ce se impune insa si da o impresie de neuitat e destinul batranului taran, trecut prin multe, iesit din zona de umbra in care o existenta sociala nemiloasa il aruncase. in epoca de tranzitie, Moromete dispare ca erou activ. Personajul are aici un destin mediocru iar evenimentele il coplelesc. Cand totul pare iremediabil pierdut si Moromete joaca farsa imbolnavirii, personajul capata aura tragica pe care o pierduse. in momentul cand Moromete se ridica din inchipuita lui boala si pune mana pe par pentru a face ordine in familie, el iese din zodia mediocra in care traise pana atunci si redevine eroul tragediei sale. in spatele replicilor formulate cu aceeasi dezinvoltura, se simte ca multumirea eroului nu mai e aceeasi. Rolul lui de stapan absolut, nu-i mai dau siguranta de inainte. Rolul lui de stapan absolut in familie ii fusese retras, feciorii plecati la Bucuresti nu se mai intorc, iar cand tatal, hotarat sa refaca unitatea familiei, ii cheama cu o nefireasca duiosie, refuzul lor ia forme neasteptate. Catrina il paraseste si ea, amenintand-ul cu pedepse biblice. Nici un copil nu-l mai asculta si observatiile lui spirituale se intorc impotriva sa. Discutiile dintre Moromete si fiul sau capata sensul unei confruntari intre doua moduri de a concepe viata, in ultima instanta intre doua civilizatii.

Eroul principal al volumului al doilea e Niculae Moromete. Ilie Moromete e prea putin implicat, el fiind redus la un rol secundar de simplu spectator din afara a faptelor. Descrierea peripetiilor lui Niculae prilejuieste autorului nu numai o pagina vie de istorie, dar si o capodopera de observatie a psihologiei taranesti superioara intr-un moment de mare incordare, de ezitare intre acceptarea necesitatii si refuzul ei.

in ideea de monografie, vizand o atitudine proprie fata de existenta, in toate actele fundamentale ale vietii, Marin Preda se aproprie de Rebreanu, din directia unei proze in care analiza psihologica e magistrala. Morometii e si sub acest aspect opera unei elaboratii exemplare.

Romanul Marele singuratic a aparut in 1972 si este o reluare dintr-o alta perspectiva a romanului Morometii. Prin acesta, Marin Preda revine la romanescul traditional cu o experienta noua. Personajul principal este Niculae, fiul cel mic al lui Moromete. Cunoastem din volumul al II-lea al romanului Morometii istoria esecului sau politic si retragerea sa la o ferma din jurul capitalei. Istoria acestei retrageri este continuata in romanul Marele singuratic. Toate aceste reluari, reveniri, arata ca Marin Preda vrea sa duca pana la capat istoria unei familii si ca biografia personajelor sale nu este incheiata. Figura tatalui apare si in acest roman, desi, este limpede ca romanul e acaparat de problemele fiului. Dar, intotdeauna cand vine vorba de acest personaj, naratiunea capata o vibratie noua, celelalte personaje intrand in umbra. Autorul a imaginat in Marele singuratic un roman cu multiple sensuri simbolice, care comunica, cu o evidenta participare lirica, lucruri esentiale despre om, despre iubire, despre adevar.

Marin Preda, prin toata opera sa, a cultivat o literatura inspirata din realitatile contemporane, abordand teme morale sau existentiale intr-un stil epic de mare densitate, care a asezat proza

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

romaneasca pe terenul solid al observatiei psihologice.

